

Obiskali smo Sončno vas Zveze društev za cerebralno paralizo, don Pierinovo skupnost Srečanje ter Center za

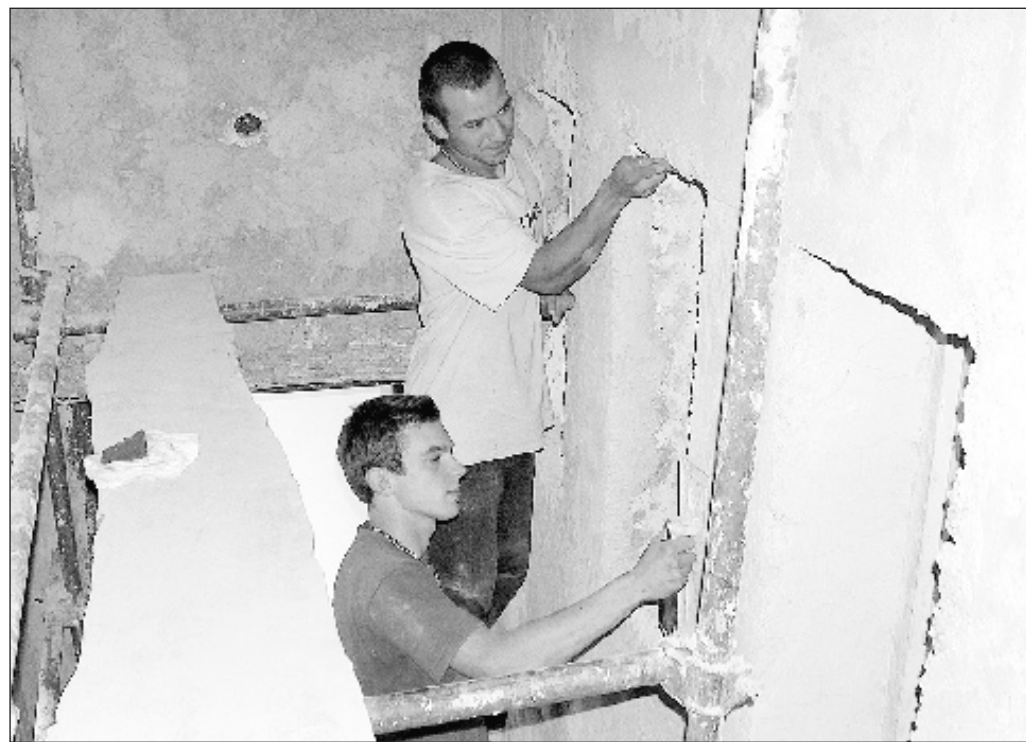
“Vredi pubeci so, fajn se je z njimi pogovarjat!”

Imamo splošno sprejete predstave. Recimo, da so “na kmetih” bolj konzervativni kot v naprednem mestu, da ne sledijo razvoju in duhu časa ter da so sploh malo zaplankani. Pravimo, daleč od mesta, daleč od civilizacije. Imamo predsodke. Na primer, da je drugačnost sumljiva, nekdanji narkomani okolju nevarni in ogrožene ženske z otroki neprimerne sosede. Ljudje z motnjami v duševnem razvoju so nori, tisti s cerebralno paralizo pa vsaj nesposobni.

Po splošno sprejetih predstavah so predsodki najbolj živi v malih krajih, tistih konzervativnih in zaprtih vase, ker pač ne sledijo času.

Obiskali smo tri kraje - Spodnje Vrtiče pri Kungoti, Sveto Trojico v Slovenskih goricah in Črno na Koroškem -, ki so zelo majhni. Po logiki splošnosti malo zaostali, polni predsodkov s svojimi tradicijami in vrednotami vred. Prav hvalo, da ravno v teh krajih najdemo Sončno vas Zveze društev za cerebralno paralizo, don Pierinovo skupnost Srečanje in Center za usposabljanje, delo in varstvo za ljudi z motnjami v duševnem razvoju. Zanimivo, da tukaj predsodek o sumljivosti drugačnih bolj slabo shaja in da navsezadnje beseda drugačen sploh ne obstaja. Ali nemara to, da so “na kmetih malo od zadaj”, pomeni, da tam ljudje pač ne komplicirajo? Da jim je preprosto vseeno, ali je bil človek pred tremi leti narkoman? Potem so kraji, v katerih smo bili, resnično zelo zaplankani.

Aco Prosnik, pater Lovrenc in Marijan Lačen za tem trdno stojijo. Preden so začeli z ustanavljanjem skupnosti, ki smo jih obiskali, so stopili med ljudi, se pogovarjali, pojasnjevali, razlagali. Kar je znano, namreč ne straši. Kar je pojasnjeno, ni sumljivo. Najbrž si je treba vzeti samo malo časa. Da potem pridevnik zaplankan zamenjamo z dober.

Stavbo je treba obnoviti, zato je delo v samostanu sestavni del vsakdana.

Jana Košak

"Mislil sem: ko si enkrat džanki, ostaneš džanki"

Konec maja je v Sveti Trojici blizu Lenarta odprla svoja vrata peta don Pierinova komuna v Sloveniji - V njej živijo trije mladi fantje, ki so bili zasvojeni s trdimi drogami

V opuščnem delu frančiškanskega samostana pri Sveti Trojici bivajo trije fantje, ki so že prestali fizično najtežji del odvajanja od heroina. Kot nam je povedal tamkajšnji župnik, pater Lovrenc, so domačini ustanovitev komune v po začetnih dvomih in vprašanjih lepo sprejeli. “Ljudem smo projekt počasi predstavili. Prišli so tudi predstavniki komune iz Nove Gorice, ki so posamezne zadeve natančneje razložili,” je dejal pater Lovrenc, duhovni spremljevalec treh fantov, ki se nava-ljuje na normalno življenje. Dodal je še, da je ponosen na svoje farane in njihov odziv.

Življenje v komuni je skupen pravil, ki se jih je treba držati. “Disciplina je zahtevna. Vse, kar se bo kuhalo in jedlo, je predpisano. Kruh pečejo fantje sami. Enkrat na teden je bila dovoljena kava, dvakrat tedensko pa so lahko ob kosilu popili kozarec vina, vendar smo to morali ukiniti. Nespremenjeno ostaja le to, da lahko na dan pokadijo enajst cigaret,” pravi trojiški duhovnik. V eni izmed don Pierinovih komun je nekdo prekršil neko pravilo, zato je prepoved pitja kave in alkohola doletela vseh 237 komun, ki delujejo v Evropi.

Na dimniku frančiškanskega samostana gnezdijo štokrle, okna pa krasijo pisane rože. Tu in tam je kakšna kaplja barve. Sveže pobarvana vrata, ki spominjajo na grajske duri, se odprejo in ven pokukajo 20-letni Anej, 21-letni Arlen in 23-letni David. Znotraj opaziva zidarski oder, ki nekoliko otežuje hojo po stopnicah. Fantje ometavajo stopnišče. Stavba je potrebna temeljite obnove, tako da je delo v samostanu sestavni del njihovega vsakdana. Don Pierino izbira za svoje komune le stavbe, ki jih morajo člani sami obnoviti. Fizična in umska ustvarjalnost, potrebna za obnovo stavbe, naj bi namreč pripomogla ponovno osmisliti življenja ljudi, ki jih je potegnilo v brezno drog.

Ko misliš samo še na “šut”

Življenje v komuni je zanje nekaj novega. Učijo se poslušati, pomagati. “Ko prideš, se moraš spovedati,” pojasni Anej, David pa pristavi: “Včasih nismo govorili o svojih problemih, nismo kazali čustev, nismo govorili o sebi. Sedaj smo se naučili, da moramo biti bolj odprti. Če imaš problem, ga moraš rešiti - se pogovoriti s prijatelji, ne pa ga utopiti v kozarcu piva ali kako drugače. Pri

nas doma nismo komunicirali. Ko sem prišel domov, sem pozdravil, potem pa se je vsak zaprl v svojo sobo. Sedaj vem, da je treba stvari sproti razčistiti.”

Imeli so veliko svobode, ni jim bilo treba delati, bilo jim je dolgčas in vse so zlahka dobili. “Enostavno dobljenih reči pa nismo znali ceniti,” pravi David. Zdaj živijo drugače. Vsak od njih je odgovoren za nekaj. David je vodja skupine, Anej kuha in skrbi za higieno, Arlen pa je organizator dela. Z odgovornostjo, ki jo imajo v komuni, se je spremenila tudi njihova miselnost. David pove, da prej mama niti denarnice ni pustila zraven njega, zdaj pa jim don Pierino zaupa cel objekt. Prav zato ga ne smejo razočarati, doda. Don Pierina so že srečali in vsi nosijo okrog vratu srebrno verižico s križem, ki so jo dobili od njega. “Spoštujem ga in mu zaupam. Prej sem mislil: če si enkrat džanki, boš vedno džanki. In da je najboljša, da si dam kar nalepko na čelo,” reče David.

Drogo je mogoče dobiti na vsakem koraku. “Odvisnikov je vedno več. Eden gre v komuno, trije se začnejo drogirati,” pravi Arlen, ki se spominja, da je nazadnje, ko je bil že “clean” in se je za

nekaj dni vrnil domov, v domači trgovini v ljubljanskih Jaršah nalletel na “džankija”, ki se je tresel in ga prosil za drobiž. “Ta fant je imel okrog 12 let,” doda Arlen. “Ko sem se drogiral, sem takoj, ko sem se zbudil, pomislil, kako do denarja za nov ‘šut’. Nato še ves dan razmišljal o tem in doma prodal vse, kar imaš, in tudi tisto, česar nimaš. Doma so začeli stvari skrivati pred menoj. Na začetku potrebujes dva jurja na dan, nato pa 30 jurjev. Če imaš sto jurjev, jih boš sto zapravil, če jih imaš 200, jih boš zapravil 200. Če dobro pomislim, sem zapravil več denarja, kot so ga vsi v našem bloku zaslužili z delom,” pripoveduje Arlen. David pa nadaljuje: “Zdaj sam delaš, sam si priboriš nekaj in si potem bolj zadovoljen. Razveseli te kruh, ki ga sam spečeš, paradižnik, ki zraste na vrtu, rože, ki zacvetijo.”

O svojem prejšnjem življenju ne govorijo radi, a David kljub temu pove, kako je padel v brezno: “Ko enkrat poskusiš, si že zasvojen. Kajti nihče ni dovolj močan, da po prvem odmerku heroina ne bi vzel vsaj še enega. Včasih me je bilo igle blazno strah. Ko so mi jemali kri, me je bilo groza. Ko pa enkrat potrebujes drogo, ni več strahu pred iglo in bo-

lečino. In potem je, kot da si v nebesih.” “Počutiš se kot šejk med 15 ženskami,” ponazori Arlen in vsi se začnemo smejeti, on pa nadaljuje: “Misliš si, da so vsi pod teboj in da si gazda. V resnici pa je obratno.”

Sedimo za mizo na vrtu in okrog nas je vse mimo. Edine šume povzročajo živali v bližini. Na ograji kikirika petelin, iz hleva se sliši zamolklo oglašanje prašičev, po kompostu se sprehajajo kokoši. Fantje skoraj vse počnejo sami. Sami kuhajo, čistijo, pomivajo. Oblačila perejo na roke, sami so nabrali bezeg, da so pripravili sok. Kot nama je povedal pater Lovrenc, je eden od ciljev življenja v komuni tudi pridobivanje spretnosti, ki so pomembne v vsakdanjem življenju. “Kdor se ne spozna, bi mislil, da fantje ne počno prav veliko. Toda važno je, da so ves čas zaposleni in da odmislijo to, kar so nekoč iz minute v minuto doživljali,” je med drugim pojasnil. Življenje v komuni zahteva veliko discipline in odrekanja. “To je šola življenja. Najti moramo življenjski smisel, zadovoljstvo,” pojasni David, Arlen pa pristavi: “Komuna je šola, v kateri se učiš za izpit. Ko prideš na izpit, pa je odvisno od tebe, ali ga boš naredil.”

“Vredi pubeci so!”

Po vasi sva povprašala še nekaj ljudi, kako so sprejeli nekdanje odvisnike v svojem okolju. Dijakinja srednje trgovske šole Patricija je fante spoznala na igrišču, ko so igrali nogomet. “Fajn se je z njimi pogovarjati,” je dejala in dodala, da kra-jani o ustanavljanju komune niso veliko vedeli, da so jo ustanovili v njeni vasi, pa ji ne uga-ja preveč. Stanku, ki ga srečava v eni izmed gostiln, se zdi dobro, da so izkoriščeni prostori starega samostana in da jih nekdo ureja. Darja Pukšič, lastnica trgovine v Trojici, pa je dejala: “Vredi pubeci so! Lepo se obnašajo, ko pridejo k nam v trgovino. Imajo red, ki se ga, domnevam, vestno držijo.”

Fantje so, kot sva se lahko sama prebrala, res zelo prijetni. In kar “knedl” se pojavi v grlu, če pomisliš, kam nekoga privede odvisnost, na račun katere kriminalne naveze kupčkajo denar. Ob odhodu jim zaželiva vso srečo upanje, da se klavrna zgodba ne bo več ponovila. Ko obneva samostan hrbet, zaslišiva žvižganje. Fantje so se znova posvetili delu.

Jasna Kovačič
Aleš Kocjan

Ata Drago je za otroke vse zrihtal

VEČEROVA AKCIJA

“Vprašanje, kako nas sprejemajo domačini, sploh ne bi smelo obstajati. Vsaka družba mora spoštovati vse svoje člane in ceniti različnost.”

“Ata Drago, gremo na traktor! Vau, prikolica! Jaz tudi, jaz tudi!” Prikolica za seno je naenkrat postala vlak v neznan in ata Drago glavni prevodnik. “Še Roka naložimo! Pa Teeto!” “Ni problema, vse bomo zrihtali,” je situacijo v svoje roke vzel glavni šofer in na prikolico dvignil otroke v invalidskih vozičkih, pa še psico Teeto za povrh. “Adijo, adijo,” je bila žarečih obrazov četica “sončnih” otrok, traktor pa je zapeljal po kolovozu in pustil za sabo kmetijo sredi Spodnjih Vrtič, slabih dvajset kilometrov iz Maribora proti avstrijski meji, ki to poletje spet gosti Sončkove poletne tabore. Ni minilo dosti časa in že so se znova prikazali izza ovinka, ata Drago je dobro pognal, brzeli so mimo v drugo smer, prikolica je poskakovala, otroci

pa navdušeno vzklikali: “Jaaa-aaa, gremooooo, šeeeee!”

“Dogajanje na kmetiji, spoznavanje domačih živali in različnih kmetijskih pripomočkov je otrokom najbolj zanimivo,” je povedala Helena Kos, program-ska vodja Varstveno-delovnega centra Sonček. “Ta teden na kmetiji gostimo 14 otrok, za njih pa skrbi devet spremljevalcev. K nam lahko pride kdorkoli, ki se prijavi na internetni razpis; poleg otrok s cerebralno paralizo se v jahanju, umetniških delavnicah, taborjenju, kopanju in ostalih aktivnostih družijo tudi povsem zdravi otroci in otroci s kakršnimikoli težavami v razvoju.”

Človek, ne jezi se

“Na taboru sem bila že lani, letos pa sem s seboj pripeljala še prijateljico Tajdo,” je pojasnila Prekmurka Lara, medtem ko jo

“Še meni, še meni,” so se za pozornost psice borili otroci.

Jana Košak

